

6. kolokvij srednjoeuropskih arhivskih društava i

71. savjetovanje njemačkih arhivista

Regensburg-Nürnberg, 8. do 13. listopada 2000.

Šesti Kolokvij srednjoeuropskih arhivskih društava održan je u Regensburgu, pokrajina Bavarska, od 8. do 10. listopada 2000. Na radnoj sjednici održanoj 9. listopada uz predstavnike Društva njemačkih arhivista bili su prisutni predstavnici arhivskih društava iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Hrvatske, Poljske, Slovačke, Švicarske i Ukrajine. U pozdravnom govoru dr. Norbert Reimann, predsjedavajući Društva njemačkih arhivista, naglasio je vrijednost dosadašnje razmjene iskustava u radu i potrebu daljnje izmjene informacija i programa te razvoja suradnje arhivskih društava zemalja srednje i istočne Europe.

U okviru najavljenih izlaganja predstavnik Austrije dr. Peter Csendes u svom je izlaganju iznio potrebu poboljšanja komunikacije između arhivskih društava srednje i istočne Europe te potrebu sustavne razmjene informacija, dr. Azem Kožar, predstavnik arhiva Bosne i Hercegovine, iznio je probleme ponovne uspostave arhivske službe nakon ratnih razaranja i uspostave nove organizacije javne uprave, Jaroslaw Porazinski iz Poljske izvijestio je o djelatnosti Poljskoga arhivističkoga društva u razdoblju 1997-2000. te o tendencijama za centralizaciju arhivske službe Poljske u njihovom novom arhivskom zakonu.

Izneseno je mišljenje da Kolokvij za srednjo- i istočnoeuropske zemlje treba putem konkretnih projekata povezati s radom Komiteta za unapređenje lokalne suradnje pri Međunarodnom arhivskom vijeću.

U svezi s problemima ponovne uspostave arhivskih službi u zemljama koje su doživjele materijalna razaranja: Bosni i Hercegovini, Kosovu i Hrvatskoj, iskazana je spremnost da se pruži konkretna materijalna pomoć. Prema mišljenju sudionika, na sljedeći sastanak predstavnika srednjoeuropskih arhivskih društava trebalo bi pozvati i predstavnika arhivskog društva Kosova.

Nakon prethodno najavljenih izlaganja razvila se kraća diskusija u kojoj se govorilo o odnosu pojedinih arhivskih službi prema posebnim vrstama gradiva, gradivu službi unutrašnjih poslova, osobnim dosjeima i sl., o činjenici da se arhivska struka u zemljama koje su nedavno doživjele demokratske promjene mora, uz postojeće pozitivne zakonske odredbe, trajno zalagati za odgovarajući odnos prema arhivskom gradivu, o načinima financiranja pojedinih arhivističkih društava, o strukturi djelatnika arhivskih uprava pojedinih zemalja, tj. činjenici da jezgru djelovanja ovih ustanova u pravilu predstavljaju arhivski stručnjaci i dr. Izneseno je mišljenje da pitanje odnosa arhivskih službi prema gradivu službi unutrašnjih poslova i sličnom gradivu treba razraditi kao posebnu temu za Međunarodno arhivsko vijeće.

Zaključeno je da je u daljnoj suradnji potrebno: uspostaviti bolju razmjenu časopisa, razmjenu obavijesti o projektima u tijeku, o terminima planiranih sastanaka, savjetovanja i sl. te poraditi na izradi zajedničke europske bibliografije arhivističkih publikacija. Kalendar postojećih arhivskih programa za svaku godinu izradio bi se na CD-ROM-u te bi bio dostupan svima na Internetu.

Sastanci ovog kolokvija u buduću će se održavati i u drugim zemljama sudionicima, prvo u Austriji, a zatim u Poljskoj. Tema sastanka u Austriji bit će obrazovanje arhivista.

Sljedeći dan sudionicima Kolokvija predstavljena su tri arhiva koja djeluju u tom gradu: privatni arhiv obitelji Thurn und Taxis, Arhiv grada Regensburga i Biskupijski arhiv u Regensburgu, sve tri izvanredno stručno i tehnički uređene i opremljene arhivske ustanove.

71. savjetovanje njemačkih arhivista održano je od 10. do 13. listopada u Nürnbergu. Savjetovanje se održavalo na temu "Arhivi na početku trećeg tisućljeća – arhivska djelatnost između nužnosti racionalizacije i očekivanja korisnika". Savjetovanju je prisustvovalo oko 900 gostiju i sudionika, uz njemačke arhiviste prisutni su bili i gosti iz dvadesetak europskih zemalja. Kao i dosad savjetovanje se odvijalo u nekoliko radnih programa usporedno i bilo je vrlo bogato sadržajem.

Prvog dana otvoren je sajam arhivske tehnike pod nazivom *Archivistica* koji je trajao kroz sve dane Savjetovanja. Isti dan održano je nekoliko sastanaka koji su se sadržajno odnosili prvenstveno na rad arhivske službe Njemačke. Tako je održan sastanak predstavnika komunalnih arhiva njemačkih gradova, sastanak voditelja savezne arhivske uprave i arhivskih uprava pokrajina, radni dogovor u svezi s održavanjem "Dana arhiva" te okrugli stol na temu "Arhivska pedagogija i uloga arhiva u stjecanju povijesne naobrazbe". Dan je završio primanjem za strane goste, posjetom izložbi povodom 950. obljetnice prvog spomena Nürnberga te predavanjem o povijesti grada.

Sljedećeg dana Savjetovanje je službeno otvoreno. Pozdravne govore održali su predsjednik Društva njemačkih arhivista dr. Norbert Reimann, bavarski ministar za znanost, istraživanje i umjetnost, a u ime stranih gostiju umirovljeni ravnatelj Arhiva grada Trsta dr. Ugo Cova.

Uvodno izlaganje pod naslovom "Budućnost prošlosti. Zgušnjavanje mreže komunikacija i arhivska služba" održao je predsjednik Filozofskog društva Njemačke dr. Hermann Lübbe. U svom izlaganju predstavio je arhive kao čuvare identiteta društva u suvremenoj civilizaciji koja donosi sve brže promjene. Prikazao je složeno stanje modernoga društva u kojem s jedne strane raste birokracija, s druge strane raste i broj udruženja građana i nedržavnih institucija, a sve se odvija u uvjetima napredovanja tehničkih mogućnosti, povećanja broja osoba koje komuniciraju,

umnožavanja puteva komunikacije i postepenog gubitka uloge središnjeg mjesta ili metropolisa u kojem se skupljaju informacije. Ove pojave i kretanja stavljaju arhive pred sve važnije pitanje očuvanja reprezentativne cjeline dokumenata u postupku odabira procentualno sve manjeg dijela apsolutno sve veće količine dokumenata i spisa za trajno čuvanje. U tom kontekstu naglasio je potrebu očuvanja samostalnosti arhivâ i važnost njihove uloge u odabiru gradiva koje treba čuvati kao temelj za cjelovitu i istinitu spoznaju prošlosti i sadašnjosti u budućnosti.

Prva zajednička radna sjednica na temu Arhivska djelatnost na smjeni milenija, nacionalni, europski i svjetski aspekti, u osnovnim je crtama odredila teme o kojima se govorilo na Savjetovanju. To je prije svega bilo sagledavanje pitanja i problema arhivskog djelovanja u uvjetima suprotstavljenih utjecaja: s jedne strane potrebe za racionalizacijom službe, a s druge strane sve većeg očekivanja korisnika. Arhivi u suvremenom društvu koje se sve više kreće ka znanstvenom društvu, društvu usluge te društvu u kojem se sve veći dio zbivanja odvija kroz privatne organizacije građana, djeluju kao važni centri mnogih kulturnih, znanstvenih i uopće društvenih zbivanja. U takvom svom djelovanju arhivi moraju pomiriti svoje višeznačno postojanje kao znanstvene ustanove, ustanove javne uprave i uslužne ustanove, tj. biti posrednik između istraživača, uprave i znanosti.

Predsjednik Međunarodnog arhivskog vijeća Joan van Albada, u svom izlaganju pod naslovom Međunarodno arhivsko vijeće – između realizma i idealizma, predstavio je neke probleme i smjernice u kojima bi se trebao odvijati rad ovoga tijela. Iznio je mišljenje da je MAV relativno slabo djelovao u mnogim kriznim područjima, da postoje mnoge zemlje u kojima nema odgovarajućih uvjeta za djelovanje arhivske službe i da u budućnosti ova organizacija i dalje neće moći odgovoriti na mnoge, za arhivsko gradivo negativne situacije, koje se javljaju u kriznim područjima. Stoga Vijeće u izboru projekata koje će podržati mora biti realno i otvoreno te postupati prema potrebama i zahtjevima zainteresiranih članova.

Treći govornik zajedničke radne sjednice, dr. Klaus Oldenhage, govorio je o ulozi njemačke arhivistike, kako službe tako i društva u međunarodnim okvirima.

Daljnji rad Savjetovanja odvijao se u okviru sekcija na kojima se govorilo o stanju i standardima predaje arhivskoga gradiva u arhive na početku trećega milenija, o suprotstavljenim odnosima sigurnosti i korištenja arhivskoga kulturnoga blaga, o radu arhiva pod utjecajem promjena u organizaciji uprave i gospodarstva, te o digitalnim medijima.

Dan je završio službenim primanjem grada Nürnberga za sudionike savjetovanja i goste.

Posljednjeg dana Savjetovanja održana su predavanja u okviru pojedinih strukovnih grupa, skupština Društva njemačkih arhivista i druga zajednička radna sjednica.

U okviru sastanaka pojedinih strukovnih grupa arhivisti državnih arhiva raspravljali su o radu arhiva u uvjetima smanjivanja sredstava za javnu upravu, iz gradskih arhiva i drugih organizacija na lokalnoj razini o ciljevima predaje arhivskoga gradiva na lokalnoj razini i pitanjima rada arhiva s javnošću, arhivisti crkvenih arhiva raspravljali su o položaju arhiva u crkvenoj upravi, iz vlastelinskih, obiteljskih i kućnih arhiva o raznim aktualnim pitanjima, oni iz privrednih arhiva raspravljali su o razvoju ISO standarda za njihove potrebe, a iz arhiva parlamenata, političkih stranaka, zaklada i udruga o predaji arhivskoga gradiva u ove arhive, vrednovanju arhivskoga gradiva i dr., dok su arhivisti arhiva medija, visokih škola i znanstvenih ustanova raspravljali o metodama intervjua, o trajanju suvremenih medija i dr.

Druga zajednička radna sjednica kritički je sagledala razvoj i stanje arhivske službe Njemačke i Društva njemačkih arhivista deset godina nakon ujedinjenja.

Uz održavanje Savjetovanja organizirani su i posjeti državnom, gradskom, crkvenom i arhivu Germanskog nacionalnog muzeja, razgledavanje grada i drugi popratni kulturni sadržaji.

Vida Pavliček